

COVID-19 SALGINI SÜRECİNDEKİ ACİL UZAKTAN EĞİTİME İLİŞKİN EBEVEYNLERİN ALGILARI: BİR METAFOR ANALİZİ ÇALIŞMASI

PERCEPTIONS OF PARENTS REGARDING EMERGENCY REMOTE EDUCATION DURING COVID-19 PANDEMIC: A METAPHOR ANALYSIS STUDY

Ayça KAYA¹, Ümit DİLEKÇİ²

Öz: Bu çalışmada, ebeveynlerin Covid-19 salgını sürecindeki acil uzaktan eğitime ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeleri metaforlar yoluyla belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmada ebeveynlerin metaforik algıları arasındaki benzerlikler ve farklılıklar ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Nitel araştırmalardan *mecazlar yoluyla nitel veri toplama* deseninde yürütülen araştırmanın çalışma grubunu, 2020-2021 eğitim ve öğretim yılında Bolu ili merkez ilçede 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin ebeveynleri (n=120) oluşturmaktadır. Çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Araştırmanın verileri “*Uzaktan eğitim ..... gibidir. Çünkü.....*” ifadesinin yazılı olduğu yarı yapılandırılmış metafor formu ile toplanmıştır. Analizde, içerik ve betimsel analiz yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmanın sonunda, uzaktan eğitim kavramının ebeveynler tarafından 79 farklı metaforla ifade edildiği tespit edilmiştir. Bu metaforların olumlu ve olumsuz olmak üzere iki kategori altında toplandığı ve olumlu kategorisinde 3 tema (*Yararlılık, Verimlilik ve Esneklik*); olumsuz kategorisinde ise 5 tema (*Eğitim Şeklinden Kaynaklı, Etkileşimden Kaynaklı, Teknik Nedenlerden Kaynaklı, Öğrenciden Kaynaklı ve Aileden Kaynaklı*) ortaya çıktığı görülmüştür. Ebeveynler, acil uzaktan eğitimi olumlu kategorisinde en çok *Yararlılık*, olumsuz kategorisinde ise en çok *Eğitim Şeklinden Kaynaklı* olarak algılamışlardır. Bununla birlikte ebeveynlerin Covid-19 salgını döneminde zihinlerinde oluşan uzaktan eğitim algılarının genel olarak olumsuz yönde olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgulara dayalı olarak acil uzaktan eğitim kavramının yeniden gözden geçirilmesi ve değerlendirilmesine yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar sözcükler: Covid-19 salgını, acil uzaktan eğitim, ebeveyn, metafor

Bu makaleye atıf vermek için:

Kaya, A.ve Dilekçi, Ü. (2021). Covid-19 Salgını Sürecindeki Acil Uzaktan Eğitime İlişkin Ebeveynlerin Algıları: Bir Metafor Analizi Çalışması. *Trakya Eğitim Dergisi*, 11(3), 1621-1636.

Cite this article as:

Kaya, A.ve Dilekçi, Ü. (2021). Perceptions of parents regarding emergency remote education during covid-19 pandemic: a metaphor analysis study. *Trakya journal of education*, 11(3), 1621-1636.

Abstract: The aim of this study is to determine the images that parents have developed regarding emergency remote education during the Covid-19 pandemic metaphors. The study, within this framework, shows differences and similarities among the metaphorical perceptions of parents. The working group of the study, conducted a pattern of *qualitative data collection through metaphor* is one of the qualitative research methods, involves the use of the grade 5, 6, 7, and 8 students (n=120) studying at in Bolu province of Turkey during 2020-2021 Academic Year. The study group was formed through the maximum variation sampling method, one of the methods of purposive sampling. The data were collected through a semi-structured interview form involving these statements: “*Distance education ..... Because, ...*” Content analysis methods have been used in the analysis of metaphors formed by parents as well as in the rationale of metaphors. The results of the study demonstrate that 79 different metaphors were used to define and describe the notion of remote education. These metaphors were split into two categories as positive and negative. 3 different metaphors (*Usefulness, Efficiency, and Flexibility*) emerged in the positive category while the negative one has 5 metaphors (*Method of Teaching Related, Interaction Related, Teaching Challenges Related, Student Related, and Parents Related*). Parents perceived the emergency remote education as *Usefulness* in the positive category while in the negative category as *Method of Teaching Related*. However, the study found that parents, in general, hold negative perceptions regarding emergency remote education during the Covid-19 pandemic. Besides, the recommendations, based on scientific findings, regarding the evaluation and review of the notion of emergency remote education were put forward in this study.

Keywords: Covid-19 pandemic, emergency remote education, parents, metaphor

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Haliç Üniversitesi, İstanbul/Türkiye, e-mail: aycabagmenkaya@halic.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7510-7708

² Dr. Öğr. Üyesi, Batman Üniversitesi, Batman /Türkiye, e-mail: umit.dilekci@batman.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6205-1247

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Having started in Wuhan city of China by the end of 2019 and expanded across China and beyond, the Covid-19 pandemic has thoroughly affected almost all systems all around the world. The education systems are among those systems that have gone through tremendous changes due to pandemic (Dong, Cao & Lia, 2020; Kavrayıcı & Kesim, 2021). As of the outbreak of the pandemic, a great majority of students had to stay away from schools physically and could not continue their formal education across the world (UNESCO, 2020). The covid-19 pandemic interval from the schools has transformed the lives of all stakeholders of education systems, primarily students, teachers, and parents of students, in a way they have never experienced before (Garbe, Ogurlu, Logan & Cook, 2020; Lee, Ward, Chang & Downing, 2021). This rapid and major transformation triggered by the pandemic forced nations to take immediate measures so that learning and teaching could be furthered and the likely learning losses would be prevented.

Though remote learning mechanisms have not been widely practiced informal learning and teaching activities in Turkey until the Covid-19 pandemic, it has turned into a sine qua non in the practices of formal education (Çiçek, Tanhan & Tanrıverdi, 2020; Günbaş & Gözüküçük, 2020). The pandemic caused traditional learning to evolve into emergency remote learning in almost all levels of schooling (Misirli & Ergulec, 2021). As a result of the rapid transition to emergency remote education, the homes have replaced schools being the center of all learning and teaching activities (Daniela, Rubene & Rüdolf, 2021). As the pandemic prevails, emergency remote education practices have gained impetus in Turkey and almost across the world. Thus, home education applications have gained wider significance with regards to education systems (Daşcı Sönmez & Cemaloğlu, 2021).

Learning at home may also mean that the support of parents is a greater necessity than before (Griffith, 2020; Lau & Lee, 2020) as the parents are the only ones accompanying students physically during emergency remote education processes (Misirli & Ergulec, 2021). It is possible to state that parents have assumed the role of a teacher in students' learning beyond their supportive and facilitative roles (Günbaş & Gözüküçük, 2020). The parents, within this scope, could be regarded as the primary components and stakeholders of emergency remote education put into practice as of the Covid-19 pandemic (Lee et al., 2021). As the homes have turned into learning centers during the pandemic, how parents could help the continuation of remote education at home, how they could use the technological tools, and how they could settle the technical problems encountered have turned into significant issues of remote education (Daniela et al., 2021; Lau & Lee, 2020). However, a great majority of parents have been caught unprepared by pandemic-related rapid transformation and have undergone great difficulties (Garbe et al., 2020; Zhang, 2021). It is believed that setting the views of parents regarding emergency remote education and overcoming the likely challenges would be significant in the smooth progression of remote education. The awareness of the experiences of the parents during a pandemic by the relevant organizations and institutions shall exert great importance in planning and maintaining remote education services as well as in designing support projects and practices for parents (Erol & Erol, 2020). As can be inferred from the related current studies in literature, the views of parents regarding remote education have been the subject of a great number of studies. However, in the resources investigated so far, no studies demonstrating the views of parents regarding remote education within the scope of the Covid-19 pandemic through metaphors were encountered. This study is believed to gain a different perspective on the body of literature and to contribute to current practices extensively. The questions below were answered by these objectives:

- i. What are the metaphors that parents have regarding "emergency remote education during Covid-19 pandemic"?*
- ii. Under which conceptual categories and themes could these metaphors be grouped based on the reasons they have been attributed to?*

Method

The objective of this study is to ascertain the mental images that parents have developed regarding emergency remote education during the Covid-19 pandemic through metaphors. Thus in the study, a pattern of qualitative data collection through metaphors which is one of the qualitative research methods was used (Yıldırım & Şimşek, 2016). The study group involves the parents of the grade 5, 6, 7, and 8 students ($n=120$) studying at schools in Bolu province of Turkey during the 2020-2021 Academic Year. The study group was formed through the maximum variation sampling method, one of the methods of

purposive sampling (Creswell, 2012; Fraenkel & Wallen, 2006; Patton, 2018). The data collection tool was formed in two sections. The first section involves the questions intending to set the personal details of parents while the second sections comprises the data which were collected through a semi-structured metaphor form involving these statements: “Distance education is like ..... . Because, ...”. Content and descriptive analysis methods were used in the analysis of the data (Miles & Huberman, 1994).

Findings and Conclusion

The parents used 79 different metaphors to define and describe the notion of remote education. Once the most frequently used metaphors have been investigated, it could be stated that these metaphors have mostly underlined the positive aspects of remote education while the parents stated the negative aspects of remote education in greater portion once the total frequency regarding metaphors has been investigated. These metaphors were split into two categories as positive and negative, based on the data mentioned above, once the reasons of the metaphors generated by parents have been analyzed via content analysis. 3 different themes (*Usefulness*, *Efficiency*, and *Flexibility*) emerged in the positive metaphors category as they were found to hold similar attributes in the positive group. The most frequently stated metaphors by parents are in the *Usefulness* themes. However, the negative one has 5 themes ranked in the order of production and frequency (*Method of Teaching Related*, *Interaction Related*, *Technical Challenges Related*, *Student Related*, and *Parents Related*) as they were determined to hold similar attributes in the negative group. The most frequently stated metaphors by parents are in the *Method of Teaching Related* themes.

GİRİŞ

2019 yılının sonuna doğru Çin Halk Cumhuriyeti'nin Wuhan kentinde ortaya çıkan ve kısa zamanda tüm dünyaya yayılan Covid-19 salgını, bütün sistemleri büyük ölçüde etkilemiştir. Ortaya çıkışıyla birlikte dünya genelinde olumsuz yansımaları süren salgının, hala ne zaman sonlanacağına ilişkin bir bilginin olmaması küresel çapta endişeye sebep olmaktadır (Zizek, 2020). Bu endişeyi yaşayan ülkelerden biri olan Türkiye’de de salgın pek çok sistemi etkileyerek dönüşüme uğratmıştır (Arslan, Görgülü Arı ve Hayır Kanat, 2021). Salgından en çok etkilenen sistemlerin başında ise eğitim sistemlerinin yer aldığı söylenebilir (Dong, Cao ve Lia, 2020; Kavrayıcı ve Kesim, 2021). İnsan yoğunluğunun ve etkileşiminin yüksek düzeyde olduğu okullarda virüsün yayılımının daha hızlı olacağına ilişkin bilimsel görüşlerin olması (Gog, Ballesteros, Viboud, Simonsen, Bjornstad, Shaman ve Grenfell, 2014) dünya genelinde öğrencilerin büyük bir bölümünün fiziksel olarak okullarından uzak kalmasının önleyici bir tedbir olacağını karar vericilere düşündürmüştür. Dolayısıyla da eğitim ve öğretim faaliyetleri kesintiye uğramıştır (UNESCO, 2020). Bu kesinti başta öğrenciler, öğretmenler ve ebeveynler olmak üzere eğitimin tüm paydaşlarının yaşamlarını daha önce deneyimlemedikleri biçimde değiştirmiştir (Garbe, Ogurlu, Logan ve Cook, 2020; Lee, Ward, Chang ve Downing, 2021). Salgınla beraber ortaya çıkan bu hızlı ve büyük ölçekli değişim, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin devam ettirilmesi ve muhtemel öğrenme kayıplarının önüne geçilmesi amacıyla salgınla mücadele eden ülkeleri bazı acil önlemleri almaya mecbur bırakmıştır. Ülkeler bir yandan salgınla mücadele ederken bir yandan da öğrencilerin öğrenme kayıplarının asgari düzeye indirilmesi ve öğrencilerin öğrenime ilişkin eksiklerinin telafi edilmesi için mevcut teknolojik altyapı ve olanaklar dâhilinde acil olarak birtakım uzaktan eğitim uygulamalarına yönelmiştir (TEDMEM, 2020). Türkiye’de acil uzaktan eğitim kapsamındaki uygulamalardan biri de 23 Mart 2020 tarihinde devreye sokulan, ilk ve orta dereceli okulları kapsayan Eğitim Bilişim Ağı (EBA)’dır (MEB, 2020). Ayrıca Türkiye’de EBA’nın yanı sıra diğer ülkeler gibi birçok çevrimiçi ağ uygulamaları da kullanılmıştır (Wiederhold, 2020). Bütün bu uygulamalar, salgın sürecinde her ne kadar olumlu olarak değerlendirilebilecek adımlar olarak görülse de zorunlu hâllerden ötürü öğrencilere ve ebeveynlere yüz yüze eğitime bir alternatif niteliğinde sunulmuştur. Dolayısıyla acil olarak uygulamaya konulan uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitim arasındaki farklılıkların tespit edilmesi hâlâ geçerliğini korumakta ve bu durumun araştırılması gerektiği düşünülmektedir.

Eğitim sistemlerinin tarihsel gelişim süreçleri incelendiğinde salgın döneminde sıkça dillendirilen uzaktan eğitim uygulamalarının salgın döneminin öncesine dayandığı görülmektedir (Daşcı Sönmez ve Cemaloğlu, 2021). Katılımcıları, sınırlandırılmış zaman ve mekândan bağımsız bir duruma getirerek eğitim ve öğretim faaliyetlerine açık biçimde erişim sağlamaya odaklanan eğitim türü olarak tanımlanabilen uzaktan eğitimde (Akkaş Baysal, Ocak ve Ocak, 2020), iletişim sürecinin iki temel unsurunu teşkil eden kaynak ve alıcının farklı mekânlarda bulunmasının ve bilgi teknolojilerinin etkin

biçimde kullanımının kritik hususu oluşturduğu söylenebilir (Özdoğan ve Berkant, 2020). Covid-19 salgınına kadar Türkiye’de örgün eğitim ve öğretim faaliyetlerinde uzaktan eğitim yaygın biçimde kullanılsa da salgın dönemiyle birlikte eğitim ve öğretim faaliyetlerinin sürdürülebilmesi için uzaktan eğitimin zaruri bir hale geldiği görülmektedir (Çiçek, Tanhan ve Tanrıverdi, 2020; Günbaş ve Gözüküçük, 2020). Bu nedenle uzaktan eğitimin yeni bir yöntem olmadığı, salgın öncesinde çok sık kullanılsa da eğitim sürecinde önemli bir yapı taşı olarak görüldüğü söylenebilir (Atik, 2020). Çünkü salgın, tüm eğitim kademelerinde hızlı biçimde “*geleneksel öğrenmeden acil uzaktan öğrenmeye*” şeklinde bir dönüşüme neden olmuştur (Misirli ve Ergulec, 2021). Tam da bu noktada geleneksel uzaktan eğitim ile acil uzaktan eğitimin birbirinden farklı olduğunu söylemek mümkündür (Hodges, Moore, Locke, Trust ve Bond, 2020). Çünkü acil uzaktan eğitim, ortaya çıkan salgın nedeniyle geçici süreliğine de olsa yüz yüze eğitimin tamamen uzaktan uygulamaya geçmesi olup kaotik ortamda acil olarak ortaya çıkan soruna yönelik bir öğretim çözümü şeklinde görülmektedir (Zhang, 2021). Uzaktan eğitim, yaşamın normal akışında öğrenme ve öğretme için her zaman ve her ortamda bir esneklik sağlar. Ancak Covid-19 salgınının tüm eğitim kademelerinde acil uzaktan eğitim olarak adlandırılan geleneksel öğrenmeden uzaktan öğrenmeye doğru bir geçişi tetiklediği söylenilebilir (Hodges ve diğerleri, 2020). Salgın dönemindeki acil uzaktan eğitime hızlı geçişin bir sonucu olarak da evler okulun yerini almış ve bir nevi öğretim faaliyetlerinin merkezi konumuna gelmiştir (Daniela, Rubene ve Rüdolfa, 2021). Salgının devam etmesiyle beraber başta Türkiye olmak üzere ülkelerin büyük çoğunluğunda acil uzaktan eğitim uygulamaları hız kazanmakta ve dolayısıyla da eğitim sistemleri için evde eğitim uygulamalarının önemi de giderek artmaktadır (Daşcı Sönmez ve Cemaloğlu, 2021). Can’a (2020) göre bu sürecin sağlıklı işleyebilmesi ve eğitimin kesintiye uğramasının önüne geçilmesi için tüm öğrencilerin eğitim araçlarına erişiminin sağlanması da son derece önem arz etmektedir.

Öğrencilerin evde öğrenmelerinin, öğretim faaliyetlerinde evde ebeveyn desteğinin gerekli olduğu anlamına geldiği söylenebilir (Griffith, 2020; Lau ve Lee, 2020). Çünkü ebeveynler, acil uzaktan eğitim sürecinde çocuklara fiziksel olarak eşlik eden kişilerdir (Misirli ve Ergulec, 2021). Bu zorlu süreçte ebeveynlerin çocuklarının öğretim faaliyetlerinde destekleyici rolün ötesine geçerek zaman zaman bir öğretmen rolünü de üstlendiklerini söylemek mümkündür (Günbaş ve Gözüküçük, 2020). Bunun da acil uzaktan eğitim sürecinde ebeveynlerin önemli bir sorumluluk üstlendiklerini ortaya koyduğu söylenebilir (Dong ve diğerleri, 2020). Bu bağlamda ebeveynlerin Covid-19 salgını sürecinde uygulamaya konulan acil uzaktan eğitimin başat unsurlarından ve paydaşlarından biri oldukları görülmektedir (Lee ve diğerleri, 2021). Evler salgın sürecinde yeni bir öğrenme ortamı hâline geldiğinden ebeveynler; öğrencilerin uzaktan eğitim faaliyetlerine nasıl devam edeceklerini, teknolojik araçları nasıl kullanacaklarını, çevrimiçi uygulamalarda karşılaştıkları teknik problemlerle nasıl baş edecekleri gibi konularda onlara yardımcı olan temel öğrenme araçları hâline gelmişlerdir (Daniela ve diğerleri, 2021; Lau ve Lee, 2020). Ancak pek çok ebeveynin salgından kaynaklı bu ani değişim için hazırlıksız olduğu ve ebeveynlerin bu süreçte güçlük çektikleri söylenebilir (Garbe ve diğerleri, 2020; Zhang, 2021). Acil uzaktan eğitim sürecinde ebeveynleri etkileyebilecek zorluklar arasında; teknolojik araçları kullanmadaki bilgi eksikliği, düşük düzeydeki dijital öz yeterliği, internet erişimini sağlamakta karşılaşılan aksaklıklar ve ekonomik problemler sıralanabilir (Garbe ve diğerleri, 2020). Bununla birlikte bu süreçte ebeveynlerin eğitimin işleyişine dâhil olamaması ve öğrencileri takip edememeleri acil uzaktan eğitimin etkililiğini azaltan nedenler arasında gösterilebilir (Başaran, Doğan, Karaoğlu ve Şahin, 2020). Acil uzaktan eğitime ani geçişin ebeveynlerin karşısına çıkardığı güçlükler başarılı biçimde atlatılmadığında endişe verici neticelerin ortaya çıkması muhtemeldir (Dong ve diğerleri, 2020). Çünkü ebeveynlere yönelik etkili bir destek olmadığında bu güçlükler ebeveynlerin stres ve tükenmişlik yaşama olasılıklarını artırabilir. Söz konusu bu arzu edilmeyen durumlar da çocuklara yansiyarak onları olumsuz yönde etkileyebilir (Griffith, 2020). Dolayısıyla ebeveynlerin acil uzaktan eğitime ilişkin bakış açılarının ortaya çıkarılarak olası problemlerin önüne geçilmesinin bu zorlu sürecin daha sağlıklı bir şekilde işlenmesinde önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Covid-19 salgınının eğitim sistemlerine olumsuz olarak yansmasıyla beraber öğrencilerin öğrenme kayıplarını asgari düzeye indirmek ve eğitim-öğretim faaliyetlerini sürdürebilmek amacıyla ülkelerin büyük çoğunluğunun acil uzaktan eğitime geçiş kararı alması ebeveynlerin bu uzun ve zorlu sürece ilişkin deneyimlerini, süreçte ortaya çıkan gereksinimlerini incelemeyi gerektirdiği düşünülmektedir (Garbe ve diğerleri, 2020). Acil uzaktan eğitim sürecinde kritik bir rol üstlenen ebeveynler, temel eğitimin önemli paydaşları arasında yer almaktadır (Dong ve diğerleri, 2020; Günbaş ve Gözüküçük, 2020; Lee ve diğerleri, 2021). Bu nedenle de salgın sürecindeki uzaktan eğitimin zorluklarını daha iyi anlamak için

sürece ebeveynlerin perspektifinden bakmanın kritik öneme sahip olduğu düşünülmektedir (Zhang, 2021). Bununla birlikte ebeveynlerin salgın sürecindeki deneyimlerinin bilinmesinin ilgili kurum/kuruluşlarca sunulması planlanan uzaktan eğitim hizmetlerinin düzenlenmesi ve ebeveynlere yönelik destek projelerinin tasarlanmasında da önem arz edeceği söylenebilir (Erol ve Erol, 2020). Alanyazın incelendiğinde Covid-19 salgını ile birlikte uzaktan eğitimin değerlendirilmesine yönelik çalışmalarda da artış olduğu göze çarpmaktadır. Ayrıca farklı eğitim kademelerinde öğrenim gören öğrencilerin ebeveynlerinin Covid-19 salgın sürecinde uygulamaya konulan uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinin neler olduğunu ortaya çıkarmayı amaçlayan çalışmaların da yapıldığı alanyazında görülmektedir (Akkaş ve diğerleri, 2020; Arslan ve diğerleri, 2021; Başaran ve diğerleri, 2020; Çelik Solyalı ve Özüreberoğlu, 2020; Daniela ve diğerleri, 2021; Dong ve diğerleri, 2020; Erol ve Erol, 2020; Garbe ve diğerleri, 2020; Günbaş ve Gözükküçük, 2020; Lau ve Lee, 2020; Misirli ve Ergulec, 2021; Özdoğan ve Berkant, 2020; Yılmaz, Güner, Mutlu ve Arın Yılmaz, 2020; Zhang, 2021). İlgili araştırmalardan da anlaşılacağı üzere salgın sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin ebeveyn görüşleri birçok çalışmaya konu olarak ilgi görmektedir. Ayrıca erişilebilen kaynaklarda Covid-19 salgını bağlamında ebeveynlerin acil uzaktan eğitime ilişkin algılarını metaforlar aracılığıyla ortaya koyan bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Mevcut araştırmanın bu açıdan alanyazına farklı bir bakış açısı getirerek katkı sunacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda araştırmanın amacı, Covid-19 salgını sürecinde uygulamaya konulan acil uzaktan eğitime ilişkin ebeveynlerin algılarını metaforlar yoluyla ortaya koymaktır. Bu amaca yönelik olarak araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır:

i. Ebeveynlerin “Covid-19 salgını sürecindeki acil uzaktan eğitime” ilişkin sahip oldukları metaforlar nelerdir?

ii. Bu metaforlar dayandırıldıkları gerekçeler açısından hangi kavramsal kategoriler ve temalar altında toplanmaktadır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma, ebeveynlerin “Covid-19 salgını sürecindeki acil uzaktan eğitime” yönelik kendilerinde var olan zihinsel imgeleri metaforlar yoluyla açığa çıkarmayı amaçlamaktadır. Araştırma, nitel bir araştırmadır. Nitel araştırmalar pek çok kavramsal desene ayrılmaktadır (Merriam, 2018). Bu araştırmada ebeveynlerin Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitimde yaşadıkları deneyimlerden yola çıkarak oluşturdukları mecazları tanımlamada ve açıklamada *mecazlar yoluyla nitel veri toplama deseni* tercih edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Araştırmada bu desene uygun olarak metafor kullanılması ve elde edilen metaforların analiz edilmesi yoluna gidilmiştir. Çünkü salgın sürecinde ebeveynlerin öğrencilerle uzun süre bir arada bulunmalarından, onların öğretim faaliyetlerine destek olmalarından ötürü uzaktan eğitime çeşitli anlamlar yükledikleri düşünülmektedir. Bu anlamları ortaya çıkarmak için de bir durumu, başka birtakım durumlara benzetme yöntemiyle açığa kavuşturan metaforların kullanılmasının uygun olacağı düşünülmektedir (Fleischer, 2004). Özellikle eğitimle ilgili yapılan çalışmalarda oldukça yararlı veri toplama araçları olan metaforlar (Midgley, Trimmer ve Davies, 2014), bazı karmaşık öğelerin anlaşılmasını kolaylaştırmaktadır (Hartzell, 2002). Diğer bir deyişle metaforlar, kişilerin olayları nasıl algıladığını ve nasıl yorumladığını ortaya çıkarmada etkili araç niteliğindedir (Fabián, 2013). Bununla beraber metaforlar aracılığıyla düşüncelerin ortaya çıkarılmasında deneyimlerin öznel olmasının araştırmanın odak noktasını oluşturması bu araştırma desenini diğer nitel yaklaşımlardan farklı kılan özellik olduğu söylenilebilir (Mertens, 2010).

Çalışma Grubu

Araştırmadaki çalışma grubunu 2020-2021 eğitim ve öğretim yılında Bolu ili merkez ilçesindeki 5, 6, 7 ve 8. sınıflardaki öğrencilerin ebeveynleri oluşturmaktadır. Bu çalışma grubunu oluşturan katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemleri içerisinde bulunan maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi tercih edilmiştir (Creswell, 2012; Fraenkel ve Wallen, 2006; Patton, 2018). Çalışma grubunda katılımcı çeşitliliğinin sağlanması amacıyla ortaokul kademesinde öğrenim gören öğrencilerin ebeveynleri, sınıf seviyeleri dikkate alınarak (5, 6, 7 ve 8. sınıf ebeveynleri) araştırmaya dâhil edilmiştir. Bu kapsamda araştırmaya 120 ebeveyn gönüllü olarak katılmıştır. Ebeveynlerin %75,8'i (91) kadın; %24,1'i (29) erkektir. %23,3'ü 5. sınıf; %17,5'i 6. sınıf; %30'u 7. sınıf ve %29,2'si 8. sınıf öğrencilerinin ebeveynleridir. Ebeveynlerin %1,7'sinin 21-30 yaş; %45,8'inin 31-40 yaş; %47,5'inin 41-50 yaş ve %5'inin 51-60 yaş aralığında oldukları tespit edilmiştir. Ebeveynlerin öğrenim durumu ise %85 lisans, %15 lisansüstü düzeyindedir.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Veri toplama aracının hazırlanmasından önce alanyazında metaforların kullanıldığı bazı çalışmalar (Botha, 2009; Bozkurt, 2020; Jensen, 2006; Saban, 2008; Schmitt, 2005) incelenmiştir. Daha sonra bu çalışmaların ortak ifadeleri göz önüne alınarak veri toplama aracı hazırlanmıştır (Patton, 2018). Veri toplama aracı, iki bölümle oluşturulmuştur: Birinci bölüm, ebeveynlerin kişisel bilgilerini belirlemeye yönelik sorulardan, ikinci bölüm ise ebeveynlerin “Covid-19 salgını sürecinde acil uzaktan eğitime” ilişkin algılarını belirlemeyi hedefleyen “Uzaktan.....gibidir. Çünkü.....” ifadesinden (yarı yapılandırılmış) oluşmaktadır. Bu cümle yoluyla “gibidir” sözcüğüyle ebeveynlerin uzaktan eğitime yönelik algılarının hangi metaforu çağrıştırdığı belirlenirken; “çünkü” ile devam eden bölümde ise oluşturulan metaforların gerekçeleri açığa çıkarılmaya çalışılmıştır. Ebeveynlerin belirledikleri metaforlar, araştırmada temel veri kaynağı olarak kullanılmıştır.

Veriler toplanmadan önce ebeveynler araştırma konusu ve verilerin bilimsel amaçlara yönelik olarak kullanılacağı ile ilgili bilgilendirilmişler, veri toplama aracında yer alan gönüllü katılımı ile ilgili ifadeyi işaretleyerek gönüllü katılım durumlarını beyan etmişlerdir. Salgın koşullarından dolayı verilerin toplanması, elektronik ortamda hazırlanan formun çevrimiçi platformlar kullanılarak iletilmesi şeklinde olmuştur. Elektronik ortamda hazırlanan form ebeveynlerin erişimine bir hafta (5.04.2021-12.04.2021) açık tutulmuştur. Süre sonunda araştırma kapsamına giren 154 ebeveyne ulaşılmıştır. Ancak hatalı metaforlar, çünkü ifadesinden sonraki gerekçelerin anlamlı olmaması yahut metaforla örtüşmemesi gibi nedenlerle 34 metafor elenerek araştırmadan çıkarılmıştır. Dolayısıyla araştırmada ham veri 120 ebeveyninden elde edilen görüşlerden oluşmuştur.

Verilerin Analizi

Veriler, nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan teknikler olan içerik analizi ile betimsel analiz tekniklerine başvurulmuş ve incelenmiştir (Miles ve Huberman, 1994). Krippendorff’a (2013) göre içerik analizi; verilerin daha kapsamlı irdelenmesini, çözümlenmesini, kategori ve temalara ayrılmasını sağlayan bir tekniktir. Betimsel analiz ise doğrudan alıntılara yer vererek katılımcıların görüşlerinin olduğu gibi yansıtılmasını sağlayan bir tekniktir (Creswell, 2012; Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Verilerin analizi “Kodlama ve ayıklama aşaması, örnek metafor imgesi derleme aşaması, kategori geliştirme aşaması, geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşaması” biçiminde çeşitli aşamalardan geçirilmiştir (Saban, 2008). İlk olarak kodlama ve ayıklama aşamasında ebeveynlerin ürettiği metaforlar ve gerekçeleri detaylı bir biçimde incelenmiştir. Metaforu açıklamayan, konuyla ilgili olmayan, metafor ve gerekçe arasında herhangi bir bağlantı kurulamayan veriler elenmiştir ($n=154-34=120$ veri). Buna örnek olarak “Uzaktan eğitim çimen gibidir. Çünkü uzanıp gökyüzüne bakarsın.” ifadesinde metafor ile gerekçesi arasında bir bağlantı görülmemesi verilebilir. Bu ve benzeri ifadelerin ayıklanması aşamasından sonra elde edilen verilerin hangi ebeveyne ait olduğunu anlamak için kodlama yapılmıştır. Bu kapsamda doğrudan alıntılanan ifadelerin sonuna, “V12-6” şeklinde bir ifade yazılmıştır. Bu ifade veri setindeki 12 numaralı ve 6. sınıf öğrencisinin ebeveyni anlamına gelmektedir. İkinci aşamadaki örnek metafor imgesi derleme aşamasında, katılımcıların ürettiği metaforların alfabetik sıralaması yapılmıştır. Bunun nedeni katılımcıların aynı metafor üzerinden sundukları gerekçelerin benzer özellikler gösterip göstermediğini test etmektir. Bu aşamadan sonra üçüncü aşamadaki kategori geliştirme aşamasına geçilerek metaforların gruplandırılması, gerekçelerine göre kategorilere ve temalara ayrılması işlemi yapılmıştır. Son aşama olan geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşamasında, dış geçerliğin artması için gözlemci üçgenlemesi metodu kullanılmıştır. Bu doğrultuda veriler üç farklı uzman tarafından gözden geçirilerek Güvenirlik=Görüş birliği/Görüş birliği+Görüş ayrılığı $\times 100$ formülünün uygulanması yoluna gidilmiştir (Miles ve Huberman, 1994). Daha sonra uzmanla araştırmacıların görüşleri arasındaki uyum hesaplanarak yukarıda yer verilen formül uygulanmış ve sonuç olarak %95,2 uzlaşma sağlandığı görülmüştür. Miles ve Huberman’a (1994) göre araştırmacılar arasında %80 ve üstü bir uyum olması güvenirliliğin sağlandığına işaret etmektedir. Uyum sağlanamayan temalar için görüş bildiren uzman ve araştırmacılar yeniden gözden geçirme yöntemini kullanarak görüş birliğine varmışlardır. Bu sayede kategoriler ve temalar son şeklini almıştır. İç geçerliğin sağlanmasında yeterli katılım stratejisi uygulaması ile toplamda 120 veri analiz edilmiş ve yanıtlarda doyumluluk sağlanmıştır (Merriam ve Tisdell, 2015). Bununla birlikte iç geçerliliği arttırmak için de katılımcıların doğrudan alıntılarına yer verilmiştir (Creswell, 2012; Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Araştırmanın Etik İzinleri

Araştırmada araştırma etiği ilkeleri gözetilmiş olup gerekli etik kurul izni sağlanmıştır. Bu kapsamda Batman Üniversitesi Etik Kurulundan 10.11.2020 tarihli ve 2020/05-15 sayılı belge alınmıştır. Ayrıca Covid-19 salgını temalı çalışmalarda veri toplama işlemi 28.04.2020 tarihi itibarıyla Sağlık Bakanlığınca ön değerlendirmeye tabi tutulduğu için Sağlık Bakanlığından da araştırma için izin (07.11.2020) alınmıştır.

BULGULAR

Araştırma verilerinin çözümlenmesi sonucunda elde edilen bulgular bu bölümde sunulmuştur.

Uzaktan Eğitim Kavramına İlişkin Üretilen Metaforlar

Ebeveynler Covid-19 salgını sürecinde gerçekleştirilen uzaktan eğitime ilişkin 79 tane farklı metafor üretmişlerdir. Bu metaforlardan 56 tanesi ebeveynler tarafından bir kez ifade edilirken 23 tanesi ise birden fazla kez ifade edilmiştir. Tablo 1’de ebeveynlerin uzaktan eğitim kavramına ilişkin ürettikleri metaforlar ifade edilme sıklığına ve yüzdesine göre sunulmuştur.

Tablo 1.

Uzaktan eğitim kavramına ilişkin üretilen metaforların frekans (f) ve yüzde (%) değerleri

Sıra Numarası	Metafor	f	%	Sıra Numarası	Metafor	f	%
1	Su	8	6,6	41	Elektrik kesintisi	1	0,8
2	Yemek	5	4,1	42	Gözlük	1	0,8
3	Film	4	3,3	43	Güneş	1	0,8
4	Yabancı şarkı	4	3,3	44	Hapishane	1	0,8
5	Duvar	3	2,5	45	Hayal	1	0,8
6	İlaç	3	2,5	46	Hayat	1	0,8
7	İşkence aleti	3	2,5	47	Kabus	1	0,8
8	Robot	3	2,5	48	Kalp	1	0,8
9	Yalnızlık	3	2,5	49	Kalp masajı	1	0,8
10	Boş kutu	2	1,6	50	Karanlık	1	0,8
11	Bozuk makine	2	1,6	51	Kitap	1	0,8
12	Çıkmaz sokak	2	1,6	52	Korku filmi	1	0,8
13	Deniz	2	1,6	53	Kutup yıldızı	1	0,8
14	Göz bandı	2	1,6	54	Labirent	1	0,8
15	Gurbet	2	1,6	55	Meyve suyu	1	0,8
16	Hastalık	2	1,6	56	Mum	1	0,8
17	Maske	2	1,6	57	Opera	1	0,8
18	Misafirlik	2	1,6	58	Özel ders	1	0,8
19	Organ nakli	2	1,6	59	Patlak stepne	1	0,8
20	Son çare	2	1,6	60	Pazartesi sendromu	1	0,8
21	Tuzsuz yemek	2	1,6	61	Pembe bulut	1	0,8
22	Yapboz	2	1,6	62	Pencere	1	0,8
23	Yılan	2	1,6	63	Protez bacak	1	0,8
24	Acı biber	1	0,8	64	Protez kol	1	0,8
25	Akvaryum	1	0,8	65	Reklam	1	0,8
26	Arkadaş	1	0,8	66	Rüya	1	0,8
27	At	1	0,8	67	Saat	1	0,8
28	B planı	1	0,8	68	Sabun köpüğü	1	0,8
29	Beyaz çay	1	0,8	69	Sinema seyircisi	1	0,8
30	Bilgi deposu	1	0,8	70	Soluk çiçek	1	0,8
31	Borsa	1	0,8	71	Soluk resim	1	0,8
32	Boş cüzdan	1	0,8	72	Şeker	1	0,8
33	Bozuk plak	1	0,8	73	Şezlong	1	0,8
34	Brokoli	1	0,8	74	Uçan balon	1	0,8
35	Cam	1	0,8	75	Uyku	1	0,8
36	Can simidi	1	0,8	76	Yabancı biri	1	0,8
37	Çaba	1	0,8	77	Yabancı dilde kitap	1	0,8
38	Dağ	1	0,8	78	Yedek lastik	1	0,8
39	Davul	1	0,8	79	Yol haritası	1	0,8
40	Diyet yapma	1	0,8		Toplam	120	100

Tablo 1’de görüldüğü üzere ebeveynlerin Covid-19 salgını sürecinde gerçekleştirilen uzaktan eğitime ilişkin ürettikleri metaforların frekans (*f*) aralıkları 1 ile 8 (%0,8 ile %6,6) arasında değişmektedir. Metaforlar incelendiğinde en sık tekrarlanan metaforun “*su*” (*f*=8; %6,6) metaforu olduğu görülmektedir. Bu metaforu sırasıyla “*yemek*” (*f*=5; %4,1), “*film*” (*f*=4; %3,3), “*yabancı şarkı*” (*f*=4; %3,3) ve “*duvar, ilaç, işkençe aleti, robot, yalnızlık*” (*f*=3; %2,5) metaforları izlemektedir. 56 metafor ise ebeveynlerce yalnızca birer kez ifade edilmiştir. En sık tekrarlanan metaforlar incelendiğinde bu metaforların uzaktan eğitimin olumlu yönlerine vurgu yaptığı görülmektedir. Ancak metaforların toplam frekansı incelendiğinde ise uzaktan eğitimin olumsuz yönlerinin daha çok vurgulandığı söylenebilir. Bununla birlikte bu genellemeden yola çıkarak ebeveynlerin ürettikleri metaforların gerekçeleri içerik analizi ile değerlendirildiğinde metaforların olumlu ve olumsuz olmak üzere 2 kategori altında toplandığı görülmüştür. Daha sonra her bir kategoriye ilişkin metaforlar olumlu ve olumsuz kategoriler altında oluşturulan temalarla açıklanmaya çalışılmıştır.

Uzaktan Eğitim Kavramına İlişkin Üretilen Metaforların Olumlu Kategorisinde Yer Aldığı Temalar

Ebeveynlerin uzaktan eğitim kavramına yönelik olarak geliştirdikleri metaforlar incelendiğinde bu metaforların olumlu kategorisinde benzer özellikler taşıması nedeniyle 3 tema altında toplandığı görülmektedir. Bu temalar; *Yararlılık*, *Verimlilik* ve *Esneklik* biçiminde isimlendirilmiştir. Tablo 2’de bu temalar, temsil ettikleri metaforla ilişkilendirilerek sunulmuştur.

Tablo 2.

Uzaktan eğitim kavramına ilişkin üretilen olumlu metaforların temalarının frekans (f) ve yüzde (%) değerleri

Temalar	Metaforlar	Metafor Sayısı (n)	Metafor Frekansı (f)	Yüzde Değeri (%)
Yararlılık	Su (8), yemek (5), ilaç (3), bilgi deposu (1), can simidi (1), güneş (1), kalp (1), kalp masajı (1), pencere (1)	9	22	18,3
Verimlilik	Gözlük (1), kutup yıldızı (1), kitap (1), mum (1), saat (1), yol haritası (1), yedek lastik (1)	7	7	5,9
Esneklik	Arkadaş (1), b planı (1), meyve suyu (1), şeker (1), şezlong (1)	5	5	4,1
Toplam		21	34	28,3

Tablo 2’de görüldüğü üzere araştırmada toplamda 21 farklı olumlu metafor olduğu tespit edilmiştir. Ebeveynler tarafından en fazla ifade edilen temanın “*Yararlılık* (*f*=22; %18,3)” olduğu görülmektedir. Bu temayı metaforların üretimine ve sıklık derecesine göre sırasıyla “*Verimlilik* (*f*=7; %5,8) ve *Esneklik* (*f*=5; %4,1)” temaları takip etmektedir. Temaların oluşturduğu metaforlar ve ebeveynlerin görüşleri doğrudan alıntılarla aşağıda sunulmuştur.

Yararlılık teması: Olumlu kategorisi altında yer alan bu temada ebeveynler 9 tane farklı metafor üretirken toplamın %18,3’ünü temsil etmektedirler. Uzaktan eğitimin ebeveynlerce yararlılık olarak görülmesinin gerekçeleri; ihtiyaçları karşılaması, bu süreçte en iyi çözüm olarak görülmesi ve öğrencilerin kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu alarak öğrenmeye istekli olmaları sıralanabilir. Bu temada en fazla üretilen metaforlar *su* (*f*=8), *yemek* (*f*=5) ve *ilaç* (*f*=3) metaforlarıdır. Bu temayı temsil eden ebeveyn görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

“Uzaktan eğitim *su* gibidir. Çünkü *su* içmek bizim hayatımızda olmazsa yaşayamayız.” (V18-6)

“Uzaktan eğitim *su* gibidir. Çünkü *su* içmek gibi uzaktan eğitim de insanların gereksinimlerini yaşam boyu karşılar.” (V42-7)

“Uzaktan eğitim *yemek* gibidir. Çünkü yenilmezse kapatılması güç bilgi açlığı olur.” (V59-8)

“Uzaktan eğitim *ilaç* gibidir. Çünkü tedavi eder ve eksikleri gidermeye çalışır.” (V33-6)

“Uzaktan eğitim **pencere** gibidir. Çünkü uzaktan eğitim çocuklara farklı bir bakış açısı kazandırır. Bazen hayatta öğrenmek için farklı yöntemler kullanılması gerektiğini gösterir.” (V107-5)

Verimlilik teması: Olumlu kategorisi altında yer alan bu temada ebeveynler 7 tane farklı metafor üreterek toplamın %5,8’ini temsil etmektedirler. Uzaktan eğitimin ebeveynlerce verimlilik olarak görülmesinin gerekçeleri; öğrencilerin derslere düzenli katıldıklarında öğrenmenin aktif gerçekleştiği, öğrencilere yol göstererek hedefe yönlendirdiği ve düzenli takip edildiğinde derslerden verim alınma olarak sıralanabilir. Bu temada üretilen tüm metaforlar -*gözlük* (f=1), *kutup yıldızı* (f=1), *kitap* (f=1), *mum* (f=1), *saat* (f=1), *yol haritası* (f=1), *yedek lastik* (f=1)- bir kez tekrar edilmiş olup eşit sayıdadır. Bu temayı temsil eden ebeveyn görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

“Uzaktan eğitim **gözlük** gibidir. Çünkü düzenli kullanılırsa öğretimin de aksamasını önler. Çalışan için verimli olur.” (V14-7)

“Uzaktan eğitim **saat** gibidir. Çünkü öğrenmek için zamanı etkili kullanmak gerekir. Zamanı etkili kullanırsan hedeflerini gerçekleştirirsin.” (V88-7)

“Uzaktan eğitim **yol haritası** gibidir. Çünkü kendini motive edersen ve düzenli çalışırsan başarılı olursun. Hedeflerine ulaşırsın.” (V84-7)

“Uzaktan eğitim **yedek lastik** gibidir. Çünkü gerçek lastiği takana kadar yedek lastik bizi gideceğimiz yere götürür.” (V105-5)

“Uzaktan eğitim **kutup yıldızı** gibidir. Çünkü arada mesafe olsa da hep yol gösteren olur ve hedefi bellidir. Onu takip edersen yani disiplinli çalışırsan verim alırsın.” (V49-5)

Esneklik teması: Olumlu kategorisi altında yer alan bu temada ebeveynler 5 tane farklı metafor üreterek toplamın %4,1’ini temsil etmektedirler. Uzaktan eğitimin ebeveynlerce esneklik olarak görülmesinin gerekçeleri; öğrencilerin ev ortamında rahatlıkla eğitim almalarına fırsat vermesi ve zamanı planlamada farklı seçeneklerle öğretimin sürdürülebilirlik olarak sıralanabilir. Bu temada üretilen tüm metaforlar -*arkadaş* (f=1), *b planı* (f=1), *meyve suyu* (f=1), *şeker* (f=1), *şezlong* (f=1)- bir kez tekrar edilmiş olup eşit sayıdadır. Bu temayı temsil eden ebeveyn görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

“Uzaktan eğitim **arkadaş** gibidir. Çünkü istediğin zaman görüşürsün. Zamanı planlamada esnek ve rahat davranabilirsin.” (V83-8)

“Uzaktan eğitim **b planı** gibidir. Çünkü a planı olmazsa b planı devreye girer. Yani farklı seçenekler sunduğu için öğretim aksamaz.” (V20-6)

“Uzaktan eğitim **meyve suyu** gibidir. Çünkü farklı seçenekler sunarak zamanımızı etkili kullanmayı sağlar.” (V17-6)

“Uzaktan eğitim **şeker** gibidir. Çünkü istediğin zaman yersin şekeri istemediğinde yemezsin. Esneklik sağlar.” (V116-7)

“Uzaktan eğitim **şezlong** gibidir. Çünkü evden rahatlıkla eğitim alabilirsin. Konforludur. İstedikçe zaman ara verebilirsin.” (V15-6)

Uzaktan Eğitim Kavramına İlişkin Üretilen Metaforların Olumsuz Kategorisinde Yer Aldığı Temalar

Ebeveynlerin uzaktan eğitim kavramına yönelik olarak geliştirdikleri metaforlar incelendiğinde bu metaforların olumsuz kategorisinde benzer özellikler taşıması nedeniyle 5 tema altında toplandığı görülmektedir. Bunlar; *Eğitim Şeklinden Kaynaklı*, *Etkileşimden Kaynaklı*, *Teknik Nedenlerden Kaynaklı*, *Öğrenciden Kaynaklı* ve *Aileden Kaynaklı* biçiminde isimlendirilmiştir. Tablo 3’te bu temalar temsil ettikleri metaforla ilişkilendirilerek sunulmuştur.

Tablo 3.

Uzaktan eğitim kavramına ilişkin üretilen olumsuz metaforların temalarının frekans (f) ve yüzde (%) değerleri

Temalar	Metaforlar	Metafor Sayısı (n)	Metafor Frekansı (f)	Yüzde Değeri (%)
Eğitim Şeklinden Kaynaklı	Yabancı şarkı (4), maske (2), organ nakli (2), son çare (2), boş kutu (2), yapboz (2), patlak stepne (1), brokoli (1), pembe bulut (1), reklam (1), rüya (1), sabun köpüğü (1), soluk çiçek (1), uçan balon (1), uyku (1), yabancı biri (1), yabancı dilde kitap (1)	17	25	20,9
Etkileşimden Kaynaklı	Duvar (3), işkence aleti (3), robot (3), yalnızlık (3), göz bandı (2), gurbet (2), hastalık (2), akvaryum (1), cam (1), kabus (1), pazartesi sendromu (1), soluk resim (1)	12	23	19,1
Teknik Nedenlerden Kaynaklı	Bozuk makine (2), tuzsuz yemek (2), yılan (2), bozuk plak (1), dağ (1), davul (1), hapisane (1), hayat (1), karanlık (1), labirent (1), protez bacak (1), protez kol (1), sinema seyircisi (1)	13	16	13,3
Öğrenciden Kaynaklı	Film (4), çıkmaz sokak (2), deniz (2), misafirlik (2), acı biber (1), çaba (1), diyet yapmak (1), hayal (1), opera (1)	9	15	12,5
Aileden Kaynaklı	At (1), beyaz çay (1), borsa (1), boş cüzdan (1), elektrik kesintisi (1), korku filmi (1), özel ders (1)	7	7	5,9
Toplam		58	86	71,7

Tablo 3'te görüldüğü üzere toplamda 58 farklı olumsuz metafor olduğu tespit edilmiştir. Ebeveynler tarafından en fazla ifade edilen temanın “*Eğitim Şeklinden Kaynaklı (f=25; %20,9)*” olduğu görülmektedir. Bu temayı metaforların üretimine ve sıklık derecesine göre sırasıyla “*Etkileşimden Kaynaklı (f=23; %19,1)*”, “*Teknik Nedenlerden Kaynaklı (f=16; %13,3)*”, “*Öğrenciden Kaynaklı (f=15; %12,5)*” ve “*Aileden Kaynaklı (f=7; %5,9)*” temaları takip etmektedir. Bu temaların oluşturduğu metaforlar ve ebeveynlerin görüşleri doğrudan alıntılarla aşağıda sunulmuştur.

Eğitim şeklinden kaynaklı teması: Olumsuz kategorisi altında yer alan bu temada ebeveynler 17 tane farklı metafor üreterek toplamın %20,9'unu temsil etmektedirler. Uzaktan eğitimde yaşanan sorunların ebeveynlerce eğitim şeklinden kaynaklı görülmesinin gerekçeleri; öğrencilerin çevrimiçi ortamda kalıcı öğrenmeyi gerçekleştirilememeleri, yeterince takip sağlanamadığı için yüz yüze eğitimin yerini alamadığı ve öğrencilerin bilgi eksikliklerinin bu yolla giderilemeyeceği olarak sıralanabilir. Bu temada en fazla üretilen metaforlar *yabancı şarkı (f=4)*, *maske (f=2)*, *organ nakli (f=2)*, *son çare (f=2)*, *boş kutu (f=2)* ve *yapboz (f=2)* metaforlarıdır. Bu temayı temsil eden ebeveyn görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

“Uzaktan eğitim **yabancı şarkı** gibidir. Çünkü anlamını bilmediğimiz bir şarkıya eşlik etmek gibidir; ne kadar uğraşırsan uğraş anlayamazsın.” (V97-7)

“Uzaktan eğitim **maske** gibidir. Çünkü yetersizdir. Nasıl ki maskeyle nefes alamıyorsan bilgisayar/tablet başında da sağlıklı öğrenmen mümkün olmaz.” (V82-7)

“Uzaktan eğitim **son çare** gibidir. Çünkü kötünün iyisidir. Hiçbir şey öğrenmezsiniz ama mecburen katılırsınız. Bu şekilde bir sistemin bir yararı olduğunu düşünmüyorum.” (V73-7)

“Uzaktan eğitim **boş kutu** gibidir. Çünkü dersi anlamıyorlar. Yetersiz eğitim oluyor. Sınıfta öğretmenler çocukları daha iyi takip edebiliyordu; bu şekilde takipsizlik de oluyor.” (V87-7)

“Uzaktan eğitim **yapboz** gibidir. Çünkü anlaşılıyor. Ne yaparsan yap hep bir şeyler eksik kalıyor. Öğrenmiyorlar. Bütün parçalar yerine oturmuyor. Öğrenme açıkları evde giderilmez.” (V117-8)

Etkileşimden kaynaklı teması: Olumsuz kategorisi altında yer alan bu temada ebeveynler 12 tane farklı metafor üretmek toplamın %19,1'ini temsil etmektedirler. Uzaktan eğitimde yaşanan sorunların ebeveynlerce etkileşimden kaynaklı görülmesinin gerekçeleri; öğrencilerin birbirleriyle etkileşimde bulunacağı gerçek ortamların yokluğu, sosyalleşmeye imkân vermemesi ve yapay, yüzeysel bir sanal ortam olmasıdır. Bu temada en fazla üretilen metaforlar *duvar* (f=3), *işkence aleti* (f=3), *robot* (f=3), *yalnızlık* (f=3), *göz bandı* (f=2), *hastalık* (f=2) ve *gurbet* (f=2) metaforlarıdır. Bu temayı temsil eden ebeveyn görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

“Uzaktan eğitim **duvar** gibidir. Çünkü ruhsuzdur, yapaydır ve yüzeyseldir.” (V76-7)

“Uzaktan eğitim **işkence aleti** gibidir. Çünkü derslerin süresi uzadıkça daha çok acı verir. Psikolojiyi bozar. Nedeni hiçbir şekilde gerçek temas olmaması, iletişimin sınırlı olması.” (V53-5)

“Uzaktan eğitim **robot** gibidir. Çünkü hareketsizleştik ve asosyalleştik. Sağlıklı iletişim kuramıyoruz.” (V19-7)

“Uzaktan eğitim **yalnızlık** gibidir. Çünkü sosyalleşme ve düzen yoktur. Her şeyi yalnız yapmak zorunda kalırsın.” (V54-8)

“Uzaktan eğitim **gurbet** gibidir. Çünkü yalnızsındır. Sınıfındaki arkadaşlarıyla fiziki olarak etkileşime geçemezsin. Giderek asosyal olan bir nesil geliyor demektir.” (V72-8)

Teknik nedenlerden kaynaklı teması: Olumsuz kategorisi altında yer alan bu temada ebeveynler 13 tane farklı metafor üretmek toplamın %13,3'ünü temsil etmektedirler. Uzaktan eğitimde yaşanan sorunların ebeveynlerce teknik nedenlerden kaynaklı görülmesinin gerekçeleri; internete erişimde sorunlar yaşanması, derslere katılımla ilgili aksaklıklar olması ve ilgili çevrimiçi sistemlerin yetersiz bulunmasıdır. Bu temada en fazla üretilen metaforlar *bozuk makine* (f=2), *tuzsuz yemek* (f=2) ve *yılan* (f=2) metaforlarıdır. Bu temayı temsil eden ebeveyn görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

“Uzaktan eğitim **bozuk makine** gibidir. Çünkü verimsizdir. Sürekli sistemden atar, teknik sorunlar çıkar, derslere yeterince katılım olmaz.” (V57-7)

“Uzaktan eğitim **tuzsuz yemek** gibidir. Çünkü bir şeyler eksik ve tadı yok. Yani öğretim yeterli yapılamıyor. Sürekli bağlantı sorunları oluyor. Sisteme ödev yüklemek çok sıkıntılı.” (V29-6)

“Uzaktan eğitim **yılan** gibidir. Çünkü suya düşen yılanı sarılır misali başka bir seçeneğin olmaması ve yılanın dolanması gibi sistemin karmakarışık olması durumudur.” (V19-7)

“Uzaktan eğitim **bozuk plak** gibidir. Çünkü hep bir şeyler eksiktir, sistem bozuktur. İnternet gider, bilgisayar yetersizdir.” (V70-7)

“Uzaktan eğitim **hayat** gibidir. Çünkü hayat gibi çok hızlı akar. Yetişmek ve ayak uydurmak zordur. EBA platformu yeterli değil.” (V25-6)

Öğrenciden kaynaklı teması: Olumsuz kategorisi altında yer alan bu temada ebeveynler 9 tane farklı metafor üretmek toplamın %12,5'ini temsil etmektedirler. Uzaktan eğitimde yaşanan sorunların ebeveynlerce öğrenciden kaynaklı görülmesinin gerekçeleri; öğrencilerin sorumluluklarını aksatması, bilgisayar/tablet başında fazla zaman geçirerek ders dışı konularla uğraşmaları ve motivasyon sorunları nedeniyle konuları derinlemesine öğrenememeleridir. Bu temada en fazla üretilen metaforlar *film* (f=4), *çıkamaz sokak* (f=2), *deniz* (f=2) ve *misafirlik* (f=2) metaforlarıdır. Bu temayı temsil eden ebeveyn görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

“Uzaktan eğitim **film** gibidir. Çünkü o an dikkatini çeker ve izlersin. Daha sonra detaylar aklında kalmaz. Yani öğrenciler için geçicidir.” (V43-8)

“Uzaktan eğitim **çıkamaz sokak** gibidir. Çünkü çocuklar dikkatini veremediği için ekran başında kaybolmuş hissederler.” (V12-6)

“Uzaktan eğitim **deniz** gibidir. Çünkü yüzeyseldir. Derine inemezsin. Öğrenciler bilgi yığınlarının içinde neyin önemli olduğunu bilemezler. Dersteyim diyerek sosyal medyaya dalarlar.” (V98-8)

“Uzaktan eğitim **misafirlik** gibidir. Çünkü istemediğin bir yere gittiğinde bir an önce oradan gitmek istersin. Mecburen kalırsın. Öğrenciler de motive olmadan zorla ekrana kilitlendiler.” (V110-5)

“Uzaktan eğitim **hayal** gibidir. Çünkü dikkatini veremezsin ve konsantre olamazsın. Dersleri kaçırsın, sorumluluklarını aksatırsın.” (V85-5)

Aileden kaynaklı teması: Olumsuz kategorisi altında yer alan bu temada ebeveynler 7 tane farklı metafor üretmek toplamın %5,9'unu temsil etmektedirler. Uzaktan eğitimde yaşanan sorunların ebeveynlerce aileden kaynaklı görülmesinin gerekçeleri; ailelerin eşit şartlarda ekonomik kaynaklara sahip olmaması nedeniyle uzaktan eğitim araçlarını edinememeleri yahut yenisini alamamaları ve evdeki sistemin işleyişinde büyük yükü kendilerinin omuzlarında hissetmeleridir. Bu temada üretilen tüm metaforlar *at* ($f=1$), *beyaz çay* ($f=1$), *borsa* ($f=1$), *boş cüzdan* ($f=1$), *elektrik kesintisi* ($f=1$), *korku filmi* ($f=1$), *özel ders* ($f=1$) bir kez tekrar edilmiş olup eşit sayıdadır. Bu temayı temsil eden ebeveyn görüşlerinden bazıları şu şekildedir:

“Uzaktan eğitim *at* gibidir. Çünkü faytona binenler etrafı seyreder, ama atlar nasıl yorulur bilmezler. Bütün yük ailededir. Sürekli sistemi, öğrenciyi takip eden, ders çalışma sorumluluğu vermesi gereken ailedir.” (V22-7)

“Uzaktan eğitim *beyaz çay* gibidir. Çünkü imkanı olan faydalanır. İmkânı olmayan sadece adını duymuştur.” (V37-8)

“Uzaktan eğitim *boş cüzdan* gibidir. Çünkü ekonomik durumun iyi değilse çocuğuna yeterli imkanları sağlayamazsın. Bilgisayarı, tableti olmayan öğrenci verilen eğitime erişemediği için uzaktan eğitim bana göre boş cüzdandır.” (V111-5)

“Uzaktan eğitim *özel ders* gibidir. Çünkü ekonomik durumun yeterli değilse çocuğuna özel ders aldırılmazsın. Uzaktan eğitim de buna benzer. Kısacası eşitlik yoktur. Kimine göre ekonomik imkanlar yeterli olmaz.” (V45-7)

“Uzaktan eğitim *borsa* gibidir. Çünkü imkanın varsa oynarsın yoksa oynamazsın. Şartlar herkes için eşit olamaz.” (V44-8)

SONUÇ TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu araştırmada, ebeveynlerin Covid-19 salgını bağlamında acil uzaktan eğitime ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeleri metaforlar yoluyla belirlemesi amaçlanmıştır. Bu nedenle ebeveynlerin algıları arasındaki benzerlikler ve farklılıklar ortaya konmaya çalışılmıştır. Ebeveynlerin “Covid-19 salgını sürecindeki acil uzaktan eğitime ilişkin sahip oldukları metaforlar nelerdir?” ve “Bu metaforlar dayandırıldıkları gerekçeler bakımından hangi kavramsal kategoriler ve temalar altında toplanmaktadır?” sorularına yanıt aranmaktadır. Araştırmada ebeveynler *uzaktan eğitim* kavramına ilişkin 79 tane farklı metafor üretmişlerdir. Bu metaforlardan 56 tanesi bir kez ifade edilirken 23 tanesi ise birden fazla kez ifade edilmiştir. Metaforlar incelendiğinde en sık tekrarlanan metaforun “*su*” metaforu olduğu görülmektedir. Bu metaforu sırasıyla en sık olarak “*yemek*”, “*film*” ve “*yabancı şarkı*” metaforları izlemektedir. En sık tekrarlanan metaforlar incelendiğinde bu metaforların büyük ölçüde uzaktan eğitimin olumlu yönlerine vurgu yaptığı; ancak metaforlara ilişkin toplam frekans incelendiğinde uzaktan eğitimin olumsuz yönlerinin ebeveynlerce daha çok vurgulandığı söylenebilir. Bununla birlikte bu genellemeden yola çıkarak ebeveynlerin ürettikleri metaforların gerekçeleri içerik analizi ile değerlendirildiğinde metaforların olumlu ve olumsuz olmak üzere 2 kategori altında toplandığı görülmüştür. Söz konusu bu durum ebeveynlerin uzaktan eğitime yönelik duygularının karışık olduğunu göstermektedir (Garbe ve diğerleri, 2020). Alanyazındaki çalışmalar incelendiğinde araştırma bulgularına benzer olarak ebeveynlerce uzaktan eğitimin olumlu yönlerinin yanı sıra olumsuz yönlerinin de olduğunu ortaya koyan çalışmalar görülmektedir (Akkaş ve diğerleri, 2020; Arslan ve diğerleri, 2021; Başaran ve diğerleri, 2020; Günbaş ve Gözüküçük, 2020; Özdoğan ve Berkant, 2020).

Her bir kategoriye ilişkin metaforlar, olumlu ve olumsuz kategoriler altında oluşturulan temalarla açıklanmıştır. Ebeveynlerin acil uzaktan eğitim kavramına yönelik olarak geliştirdikleri metaforlar incelendiğinde bu metaforların olumlu kategorisinde benzer özellikler taşıması nedeniyle *Yararlılık*, *Verimlilik* ve *Esneklik* olmak üzere 3 tema altında toplandığı görülmektedir. Ebeveynler tarafından en fazla ifade edilen metaforların *Yararlılık* temasında olduğu görülmektedir. Bu araştırmada uzaktan eğitimin ebeveynlerce *yararlılık* olarak görülmesinin gerekçeleri olarak; ihtiyaçları karşılaması, bu süreçte en iyi çözüm olarak görülmesi ve öğrencilerin kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu alarak öğrenmeye istekli olmaları gösterilebilir. Alanyazın incelendiğinde ebeveynlerin salgın sürecinde yürürlüğe giren uzaktan eğitimi yararlı olarak niteledikleri araştırmalar (Çelik Solyalı ve Özreçberoglu, 2020; Günbaş ve Gözüküçük, 2020) görülmektedir. İlgili araştırmada ebeveynlere göre çocukların evde sağlıklı ve güvenli bir şekilde eğitimlerine devam etmeleri uzaktan eğitimin temel olumlu yanısıdır. Ebeveynler, çocuklarının acil uzaktan eğitim sırasında öğrenmeye ilişkin öz düzenleme becerileri ve dijital sosyalleşme kazandıklarını belirtmişlerdir (Misirli ve Ergulec, 2021). Uzaktan eğitimin materyal, içerik ve zaman yönetimi gibi hususlarda bazı olumlu nitelikleri barındırdığı söylenebilir (Akkaş ve

diğerleri, 2020). Bununla birlikte Özdoğan ve Berkant'a (2020) göre salgın döneminde eğitim ihtiyacının karşılanabilirliği, teknolojinin eğitimdeki öneminin anlaşılması, hastalığın bulaşmasına ilişkin korunma ve teknolojik becerilerin geliştirilmesi uzaktan eğitimin yararlılığını ortaya koymaktadır. Metaforların üretimine ve sıklık derecesine göre olumlu kategorisinde Yararlılık temasını *Verimlilik* teması takip etmektedir. Bu çalışmada uzaktan eğitimin ebeveynlerce verimli olarak görülmesinin gerekçeleri olarak; öğrencilerin derslere düzenli katıldıklarında öğrenmenin aktif gerçekleşmesi, öğrencilere yol göstererek hedefe yönlendirmesi ve düzenli takip edildiğinde derslerden verim alınması gösterilebilir. Alanyazın incelendiğinde ebeveynlerin acil uzaktan eğitimi verimli olarak niteledikleri araştırmalar (Arslan ve diğerleri, 2021; Özdoğan ve Berkant, 2020) görülmektedir. Covid-19 salgını ile başa çıkmanın en iyi yolu olarak uzaktan eğitim ve diğer dijital çözümler görülmektedir (Daşcı Sönmez ve Cemaloğlu, 2021). Çünkü ebeveynler salgın sırasında evde çocuklarının öğrenme sürecini takip edebilirler (Günbaş ve Gözüküçük, 2020). Bunlarla birlikte Dong ve diğerleri (2020) araştırmasında ebeveynlerin çevrimiçi öğrenmenin değeri hakkında nispeten daha az olumlu inançlara sahip olduklarını tespit etmişlerdir. İlgili çalışmada ebeveynlerin, erken çocukluk eğitim ortamlarında çevrimiçi öğrenmenin geleneksel öğrenmeden daha az etkili olduğuna dair bir inanca sahip olduklarını bulmuşlardır. Ebeveynlerin acil uzaktan eğitim kavramına yönelik olarak geliştirilen son olumlu tema ise *Esneklik* temasıdır. Bu çalışmada uzaktan eğitimin ebeveynlerce esneklik olarak görülmesinin gerekçeleri olarak; öğrencilerin ev ortamında rahatlıkla eğitim almalarına fırsat vermesi ve zamanı planlamada farklı seçeneklerle öğretimin sürdürebilmesi gösterilebilir. Normal koşullarda da çevrimiçi eğitim, her zaman ve her yerden öğrenme ve öğretme için esneklik yaratır (Hodges ve diğerleri, 2020). Salgın sürecindeki acil uzaktan eğitim de zaman ve mekândan bağımsız olup (Özdoğan ve Berkant, 2020) esnek bir biçimde dersleri tekrar etme şansı sunmaktadır (Günbaş ve Gözüküçük, 2020). Alanyazın incelendiğinde ebeveynlerin acil uzaktan eğitimi esnek olarak niteledikleri araştırmalar (Günbaş ve Gözüküçük, 2020; Özdoğan ve Berkant, 2020) görülmektedir.

Ebeveynlerin uzaktan eğitim kavramına yönelik olarak geliştirdikleri metaforlar incelendiğinde bu metaforların olumsuz kategorisinde benzer özellikler taşıması nedeniyle metaforların üretimine ve sıklık derecesine göre sırasıyla *Eğitim Şeklinden Kaynaklı*, *Etkileşimden Kaynaklı*, *Teknik Nedenlerden Kaynaklı*, *Öğrenciden Kaynaklı* ve *Aileden Kaynaklı* olmak üzere 5 tema altında toplandığı görülmektedir. Ebeveynler tarafından en fazla ifade edilen metaforların oluşturdukları temanın *Eğitim Şeklinden Kaynaklı* teması olduğu tespit edilmiştir. Uzaktan eğitimde yaşanan sorunların ebeveynlerce eğitim şeklinden kaynaklı görülmesinin gerekçeleri olarak öğrencilerin çevrimiçi ortamda kalıcı öğrenmeyi gerçekleştirmemeleri, yeterince takip sağlanamadığı için uzaktan eğitimin yüz yüze eğitimin yerini alamaması ve öğrencilerin bilgi eksikliklerinin bu yolla giderilemeyeceği sıralanabilir. Alanyazındaki çalışmalar incelendiğinde ebeveynlerin çalışmadaki bu görüşlerine benzer görüşlerin yer aldığı görülmektedir. Zhang'ın (2021) araştırmasına katılan ebeveynler de çevrimiçi eğitim-öğretimin sınıflarda gerçek mekânda uygulanan yüz yüze öğretmenin yerini alamayacağını vurgulamışlardır. Bu ebeveynler, acil uzaktan eğitimde öğrencilerin gerek bilişsel ve gerekse duygusal katılım bakımından öğrenim için uygun bir iklimin olmadığını ifade etmişlerdir. Yılmaz ve diğerlerinin (2020) araştırmasına katılan ebeveynlerin de çoğunluğu (%92) salgın döneminde başlayan uzaktan eğitim sürecinden sonra okulda verilen yüz yüze eğitimi daha kıymetli görmekteydiler. Erol ve Erol (2020) da araştırma bulguları doğrultusunda uzaktan eğitimin yüz yüze eğitimin yerini tutmayarak etkili olmadığını ve dolayısıyla da öğrencilerin akademik başarılarının bu süreçte olumsuz yönde etkilendiğini ifade etmişlerdir. Metaforların üretimine ve sıklık derecesine göre olumsuz kategorisinde *Eğitim Şeklinden Kaynaklı* temasını *Etkileşimden Kaynaklı* teması takip etmektedir. Benzer bulgu alanyazındaki çalışmalarda da sıkça yer almaktadır (Daniela ve diğerleri, 2021; Dong ve diğerleri, 2020; Garbe ve diğerleri, 2020; Misirli ve Ergulec, 2021; Yılmaz ve diğerleri, 2020). Bu çalışmada uzaktan eğitimde yaşanan sorunların ebeveynlerce etkileşimden kaynaklı görülmesinin gerekçeleri olarak; öğrencilerin birbirleriyle etkileşimde bulunacağı gerçek ortamların yokluğu, sosyalleşmeye imkân vermemesi, yapay ve yüzeysel bir sanal ortam olması sıralanabilir. Lau ve Lee (2020), Özdoğan ve Berkant (2020) da acil uzaktan eğitim sürecinde kısıtlı etkileşimin, sosyalleşmemenin ebeveynlerce önemli bir sorun olarak ifade edildiğini belirtmişlerdir. Bununla birlikte benzer şekilde Başaran ve diğerleri (2020) de salgın döneminde uzaktan eğitime ilişkin velilerden aldıkları verileri değerlendirdiklerinde öğrencilerin sosyalleşmediği ve yeterli oranda rehberlik hizmetlerinin yapılamadığı sonucunu ortaya koymuşlardır. Bilindiği üzere uzaktan öğrenme ve yüz yüze öğrenmede en belirgin farkın, öğrenci ve öğretmenlerin fiziksel olarak bir arada bulunma ya da bulunmama durumu olmasından kaynaklandığıdır (TEDMEM, 2020). Çalışmada fiziksel olarak bir arada bulunamamanın ebeveynlerce olumsuz biçimde değerlendirildiği görülmektedir. Metaforların üretimine ve sıklık derecesine göre olumsuz kategorisinde

Etkileşimden Kaynaklı temasını *Teknik Nedenlerden Kaynaklı* teması takip etmektedir. Bu araştırmada uzaktan eğitimde yaşanan sorunların ebeveynlerce teknik nedenlerden kaynaklı görülmesinin gerekçeleri olarak; internete erişimde sorunlar yaşanması, derslere katılımı ilgili aksaklıklar olması ve ilgili çevrimiçi sistemlerin yetersiz bulunması sıralanabilir. Alanyazın incelendiğinde acil uzaktan eğitimin teknik problemlerine vurgu yapan çalışmalar (Garbe ve diğerleri, 2020; Günbaş ve Gözükcük, 2020; Özdoğan ve Berkant, 2020) mevcuttur. Covid-19 salgını ebeveynlere öğrenme konusunda daha fazla sorumluluk yükleyen uzaktan eğitime hızlı bir geçişe yol açmıştır (Lee ve diğerleri, 2021). Ebeveynler bu süreçte çevrimiçi öğrenmelerde öğrencilere yardımcı olan temel öğrenme araçları hâline gelmişlerdir (Daniela ve diğerleri, 2021; Lau ve Lee, 2020). Dolayısıyla teknolojik altyapı vb. problemlere öğrencilerle beraber ebeveynler de maruz kalmışlar ve bu zorlu süreçten olumsuz yönde etkilenmişlerdir (Daniela ve diğerleri, 2021; Griffith, 2020; Misirli ve Ergulec, 2021). Arslan ve diğerleri (2021) de Türk ebeveyn görüşleri doğrultusunda uzaktan eğitim sürecinde en fazla rastlanılan problemin yararlanılan çevrimiçi eğitim uygulamalarını yeterli derecede kullanabilecek dijital yeterliğe sahip olmamaları olarak bulgulamışlardır. Benzer şekilde Dong ve diğerleri (2020) de araştırma bulgularına dayanarak salgın sürecinde uzaktan eğitimin aileler için sorunlu ve zorlu olduğunu ifade etmişlerdir. Dong ve diğerlerine (2020) göre Çinli ebeveynler çevrimiçi uygulamalar için ne eğitimliydi ne de çevrimiçi öğrenimi benimsemeye hazırdılar. Bunun beklenen sonucu olarak da ebeveynler, çevrimiçi öğretimin kalitesine karşı kötümser bir tavır sergilemişlerdir (Zhang, 2021). Metaforların üretimine ve sıklık derecesine göre olumsuz kategorisinde Teknik Nedenlerden Kaynaklı temasını *Öğrenciden Kaynaklı* teması takip etmektedir. Bu araştırmada uzaktan eğitimde yaşanan sorunların ebeveynlerce öğrenciden kaynaklı görülmesinin gerekçeleri olarak; öğrencilerin sorumluluklarını aksatması, bilgisayar/tablet başında fazla zaman geçirerek ders dışı konularla meşgul olmaları ve motivasyon sorunları nedeniyle konuları derinlemesine öğrenememeleri sıralanabilir. Salgın sürecinde öğrencilerin okul dışında kaldıkları sürenin her geçen gün uzaması başta ebeveynler olmak üzere eğitimin tüm paydaşlarında öğrenme kayıplarına yönelik kaygılara neden olmuştur (TEDMEM, 2020). Öğrenme kayıplarına ilişkin bu endişeyi öğrencilerin motivasyonun düşüklüğü (Garbe ve diğerleri, 2020; Özdoğan ve Berkant, 2020), yetersiz öz düzenleme becerileri (Dong ve diğerleri, 2020; Lau ve Lee, 2020); dijital araçların aşırı kullanımı (Erol ve Erol, 2020; Lau ve Lee, 2020; Misirli ve Ergulec, 2021) gibi kaygılar takip etmiştir. Çin'deki bazı ebeveynler, uzaktan eğitimin düşük düzeyde öz denetim ve öğrenme özerkliğine sahip öğrenciler için sorunu daha da derinleştireceğini savunmuşlardır (Zhang, 2021). Ebeveynlerin bu endişeyi duymalarında haklılık paylarının olduğu söylenebilir. Çünkü TV gibi uzaktan eğitim yayınlarının bilhassa akademik anlamda başarı seviyesi düşük, öz düzenleme becerileri arzu edilen seviyede gelişmemiş olan çocukların öğrenmesinde dikkate değer ölçüde yetersiz kalması olasıdır (TEDMEM, 2020). Metaforların üretimine ve sıklık derecesine göre olumsuz kategorisinde Öğrenciden Kaynaklı temasını *Aileden Kaynaklı* teması takip etmektedir. Bu araştırmada uzaktan eğitimde yaşanan sorunların ebeveynlerce aileden kaynaklı görülmesinin gerekçeleri olarak; ailelerin eşit şartlarda ekonomik kaynaklara sahip olmaması nedeniyle uzaktan eğitim araçlarını edinememeleri yahut yenisini alamamaları ve evdeki teknolojik altyapının işleyişinde büyük yükü kendilerinin omuzlarında hissetmeleri sıralanabilir. Garbe ve diğerleri (2020) de uzaktan eğitimde ebeveynleri etkileyebilecek zorluklar arasında ekonomik kaynakların yetersizliği, internet erişiminin olmaması, teknolojiyi kullanma konusunda bilgi eksikliği ve düşük dijital öz yeterliliğe sahip olmalarını sıralamıştır. Bu zorlukların başını teknolojik altyapının işleyişindeki yükün çektiği söylenebilir (Misirli ve Ergulec, 2021). Dong ve diğerleri de (2020) çocukların uzaktan eğitimini desteklemede ebeveynlerin sınırlı zamana sahip olmalarının ve bilgilerinin yetersizliğinin sorun teşkil ettiğini belirtmişlerdir. Bu tema bağlamında uzaktan eğitimin sadece öğrenciler için değil ebeveynler için de birtakım sorunları beraberinde getirdiği ortadadır. Çünkü yukarıda sıralandığı üzere Covid-19 salgını sebebiyle eğitim örgütlerinin kapanmasının ebeveynlerin günlük yaşamlarını daha önce deneyimlemedikleri biçimde değişikliğe uğrattığı söylenebilir (Çiçek ve diğerleri, 2020).

Mevcut araştırma birtakım sınırlılıkları barındırmaktadır. *Sınırlılıkların ilki*, araştırmanın sadece ortaokul öğrencilerinin ebeveyn görüşleriyle sınırlı tutulmasıdır. *İkinci sınırlılık*, çalışmanın yalnızca Bolu ili kapsamında yürütülmesidir. Araştırmanın *üçüncü sınırlılığı* ise yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak katılımcı görüşlerinin sınırlandırılmasıdır.

Araştırmada ortaya çıkan bulgular doğrultusunda bazı öneriler sunulmuştur: Ebeveynlerin Covid-19 salgını döneminde zihinlerinde oluşan uzaktan eğitim algılarının genel olarak olumsuz yönde olduğu bulgusundan yola çıkarak ebeveynlere uzaktan eğitime yönelik rehberlik hizmetlerinin sunulması önerilebilir. Bu rehberlik hizmetlerinin çeşitli çevrimiçi alternatif uygulamalar kullanılarak gerçekleştirilmesinin ebeveynlerin bu eğitimlere katılımlarını kolaylaştıracağı düşünülmektedir. Bu yolla ebeveynlerin salgın sürecinde yapılan acil uzaktan eğitim uygulamalarını hem teknik olarak nasıl

kullanacakları hem de öğrencileri nasıl takip edecekleri yönünde bilinçlendirilmelerine fırsat sunacağı düşünülmektedir. Böylece ebeveynler aracılığıyla öğrencilerin uzaktan eğitim sistemlerini daha nitelikli kullanması için adımların da atılmasının sağlanmış olacağı söylenilebilir. Ebeveynlerin olumsuz algılarını büyük oranda oluşturan temanın eğitim şeklinden kaynaklandığı göz önünde bulundurulduğunda bu konuyla ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının yeni düzenlemelere giderek eğitimin niteliğini artıracak çalışmalar yapmaları önemli kabul edilebilir. Bu anlamda zengin içerikler üretilmesi; öğrencilerin hazırbulunuşlukları, ilgileri ve öğrenme stillerinin dikkate alınması diğer bir deyişle farklılaştırılmış uzaktan eğitim uygulamalarına yer verilmesi çalışmalarının uzaktan eğitim uygulamalarına pozitif olarak yansımaları beklenmektedir. Bu sayede öğrencilerin ilgi ve gereksinimlerine göre ders planlamalarının yapılabilmesinin önünün açılmasına katkı sunulmuş olacaktır. Bununla birlikte fırsat eşitliğinin önüne geçen ekonomik nedenlerden kaynaklanan durumlar için Millî Eğitim Bakanlığının gerekli adımları atarak her aileye uzaktan eğitime kolaylıkla ulaşmalarına imkân tanıyan çalışmalar yapması öğrencilerin fırsat eşitsizliğini yaşamalarına engel olacağı düşünülmektedir. Diğer bir olumsuzluk olarak ifade edilen sosyalleşmenin olmaması durumunun yaşanan salgın sürecinin hassasiyeti nedeniyle uzaktan eğitimde direkt bir aktif rolünün olamayacağı ancak öğrencilerin evlerinde aileleriyle birlikte planlayabilecekleri ya da uzaktan eğitimle arkadaşlarıyla grup çalışmaları yapabilecekleri yönlendirme materyallerinin planlanması bir nebze de olsa etkileşime olanak tanıyacaktır. Bu araştırmada ele alınan ebeveyn görüşleri eğitim sisteminin diğer paydaşlarıyla (öğrenci, öğretmen, yönetici) yapılacak karşılaştırmalı analizler çerçevesinde ilgili kişilerin bakış açıları nicel ve nitel desenlerde ortaya çıkarılabilir. Uzaktan eğitim kavramına etki etmesi muhtemel olan diğer değişkenlerle (ders başarısı, motivasyon, etkililik vb.) birlikte yeni araştırmalar ülke geneline yayılarak yapılabilir. Ayrıca uzaktan eğitime yönelik algıların kişisel değişkenlere (cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, yaşanan bölge, ekonomik durum vb.) göre farklılaşmış farklılaşmadığı yönünde yapılacak çalışmaların alana katkı sunacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akkaş Baysal, E., Ocak, G. ve Ocak, İ. (2020). Covid-19 salgını sürecinde okul öncesi çocuklarının EBA ve diğer uzaktan eğitim faaliyetlerine ilişkin ebeveyn görüşleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 6(2), 185-214. doi:10.47615/issej.835211
- Arslan, K., Görgülü Arı, A. ve Hayır Kanat M. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde verilen uzaktan eğitim hakkında veli görüşleri. *Ulakbilge*, 57, 192-206. doi:10.7816/ulakbilge-09-57-03
- Atik, A. D. (2020). Fen Bilimleri öğretmen adaylarının uzaktan eğitim algısı: Bir metafor analizi. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 3(2), 148-170.
- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E. ve Şahin, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 179-209.
- Botha, E. (2009). Why metaphor matters in education. *South African Journal of Education*, 29(4), 431-444.
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemisi sırasında ilköğretim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik imge ve algıları: Bir metafor analizi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 1-23.
- Can, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research*. Boston, MA: Pearson.
- Çelik Solyalı, D. ve Özreçberoğlu, N. (2020). Parents’ opinions on distance education in primary schools in the Covid-19 Process. *Iğdir University Journal of Social Sciences*, November, 75-100.
- Çiçek, İ., Tanhan, A. ve Tanrıverdi, S. (2020). Covid-19 ve eğitim. *Millî Eğitim*, 49(Özel Sayı/1), 1091-1104. doi:10.37669/milliegitim.787736
- Daniela, L., Rubene, Z. ve Rüdolfä, A. (2021). Parents’ perspectives on remote learning in the pandemic context. *Sustainability*, 13(3640), 1-12. doi:10.3390/su13073640
- Daşcı Sönmez, E. ve Cemaloğlu, N. (2021). Okullaşma sürecinde uzaktan evde eğitime geçiş. *İnsan & İnsan*, 27(Winter). 63-82. doi:10.29224/insanveinsan.799402
- Dong, C., Cao, S. ve Li, H. (2020). Young children’s online learning during COVID-19 pandemic: Chinese parents’ beliefs and attitudes. *Children and Youth Services Review*, 118, 1-9. doi:10.1016/j.childyouth.2020.105440
- Erol, M. ve Erol, A. (2020). Koronavirüs pandemisi sürecinde ebeveynleri gözünden ilköğretim öğrencileri. *Millî Eğitim*, 49(Özel Sayı/1), 529-551. doi:10.37669/milliegitim.766194
- Fábián, G. (2013). The application of improved metaphor analysis in education research. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 93, 1025-1029. doi:10.1016/j.sbspro.2013.09.323
- Fleischer, M. (2004). *20. yüzyıl filozofları* (Çev. Akın Kanat). İzmir: İlya İzmir Yayınevi.
- Fraenkel, J. R. ve Wallen, N. E. (2006). *How to design and evaluate research in education*. New York: McGraw-Hill.

- Garbe, A., Ogurlu, U., Logan, N. ve Cook, P. (2020). COVID-19 and remote learning: Experiences of parents with children during the pandemic. *American Journal of Qualitative Research*, 4(3), 45-65. doi:10.29333/ajqr/8471
- Gog, J. R., Ballesteros, S., Viboud, C., Simonsen, L., Bjornstad, O. N., Shaman, J. ve Grenfell, B. T. (2014). Spatial transmission of 2009 pandemic influenza in the US. *Plos Computational Biology*, 10(6). doi:10.1371/journal.pcbi.1003635
- Griffith, A. K. (2020). Parental burnout and child maltreatment during the COVID-19 pandemic. *Journal of Family Violence*, 1-7. doi:0.1007/s10896-020-00172-2
- Günbaşı, N. ve Gözüküçük, M. (2020). Views of elementary school children's parents about distance education during the Covid-19 Pandemic. *Sakarya University Journal of Education*, 10(3), 686-716. doi:10.19126/suje.789705
- Hartzell, G. (2002). The metaphor is the message. *School Library Journal*, 48(6), 33-33.
- Hodges, C., Moore, S., Lockee, B., Trust, T. ve Bond, A. (2020). The difference between emergency remote teaching and online learning. *Educause Review*, 27, 1-12.
- Jensen, F. N. (2006). Metaphors as a bridge to understanding educational and social con-texts. *International Journal of Qualitative Methods*, 5(1), 1-17.
- Kavrayıcı, C. ve Kesim, E. (2021). School management during the Covid-19 pandemic: A qualitative study. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 27(1), 1005-1060. doi:10.14527/kuey.2021.004
- Krippendorff, K. (2013). *Content analysis: An introduction to its methodology*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Lau, E. Y. H. ve Lee, K. (2020). Parents' views on young children's distance learning and screen time during covid-19 class suspension in Hong Kong. *Early Education and Development*. doi:10.1080/10409289.2020.1843925
- Lee, S. J., Ward, K. P., Chang, O. D. ve Downing, K. M. (2021). Parenting activities and the transition to home-based education during the COVID-19 pandemic. *Children and Youth Services Review*, 122, 1-10. doi:10.1016/j.childyouth.2020
- MEB (2020). Bakan Selçuk, koronavirüs'e karşı eğitim alanında alınan tedbirleri açıkladı. <https://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-koronaviruse-karsi-egitimalaninda-alinan-tedbirleri>, (20 Eylül 2020).
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel araştırma, desen ve uygulama için bir rehber* (Çev. Ed.: S. Turan). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Merriam, S. ve Tisdell, E. (2015). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. New Jersey, USA: Jossey-Bass.
- Mertens, D. M. (2010). *Research and evaluation in education and psychology: Integrating diversity with quantitative, qualitative, and mixed methods*. California: Sage.
- Midgley, W., Trimmer, K. ve Davies, A. (Eds.). (2014). *Metaphors for, in and of education research*. Cambridge Scholars Publishing.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. California: SAGE Publications.
- Misirli, O. ve Ergulec, F. (2021). Emergency remote teaching during the COVID-19 pandemic: Parents experiences and perspectives. *Education and Information Technologies*, 1-20. doi:10.1007/s10639-021-10520-4
- Özdoğan, A. Ç. ve Berkant, H. G. (2020). Covid-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Millî Eğitim*, 49(Özel Sayı/1), 13-43. doi:10.37669/milliegitim.788118
- Patton, M. Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (Çev. Ed.: M. Bütün ve S. B. Demir). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55, 459-496.
- Schmitt, R. (2005). Systematic metaphor analysis as a method of qualitative research. *The Qualitative Report*, 10(2), 358-394.
- TEDMEM (2020). *COVID-19 sürecinde eğitim: Uzaktan öğrenme, sorunlar ve çözüm önerileri*. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- United Nations Educational Scientific and Cultural Organization (UNESCO) (2020). *COVID-19 Education response: Preparing the reopening of schools*. Paris, France, UNESCO.
- Wiederhold, B. K. (2020). Connecting through technology during the coronavirus disease 2019 pandemic: Avoiding "Zoom Fatigue". *Cyberpsychology, Behavior, And Social Networking*, 23(7), 437-438. doi:10.1089/cyber.2020.29188.bkw
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, E., Güner, B., Mutlu, H. ve Arın Yılmaz, D. (2020). Farklı öğrenim kademelerindeki öğrencilere verilen uzaktan eğitim hizmetinin veli görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Millî Eğitim*, 49(Özel Sayı/1), 477-503. doi:10.37669/milliegitim.777353
- Zhang, T. (2021). Chinese parents' perception of emergency remote K-12 teaching-learning in China during the COVID-19 pandemic. *Asian Journal of Distance Education*, 16(1), 16.
- Zizek, S. (2020). *Pandemic: COVID-19 shakes the world*. OR Books.